

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

2. Quibus modis contingat absolutionem fieri à censura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

de excommunicatione. *disp. 14. difficult. 1. in fine*, quia censura semel iniuncta non pendet in conservari ab eius auctore, sed ex se perpetuo durat, quousque ab eo qui potestatem solvendi habet dissolvatur, quare nequit iniungi pro hoc, vel illo tempore. Sed censura illis verbis absolute tollitur, & namque verba implicite continent absoluteionem, vt notant Vazq. & Coninch. *supra*, præstantque hunc sensum: intra tres dies non satisfeceris excommunicationem incurras, aqua si absolutus posita satisfactione: nam illa verba quousque satisfeceris alicum debent habere effectum, ne sint inutiliter posita. At perseverantiam in excommunicatione non habent, cum excommunicatio semel inflata semper perseveret. Neque item excommunicationis cessationem seculi absoluteione, quia est vinculum, quod dissolvi non potest à potestate ligandi, sed à potestate solvendi, si autem absque vlla absoluteione cessaret, ex eo quod illius auctor eam pro determinato tempore scilicet quousque satisfacias impoiverit, sane cessatio censuræ eo casu non à potestate solvendi, sed à potestate ligandi proveniret. Sit ergo certum nunquam censuram tolli nisi media absoluteione. An autem dari possit absoluteio sub aliqua conditione §. sequenti videbimus.

§. II.

Quibus modis contingat absoluteionem fieri à censura.

1. *Alius est absolutus, alius conditionatus.*
2. *Sub conditione ferri absoluteio potest.*
3. *Satisfit Doctoribus oppositum sententibus.*
4. *Qualiter absoluteio ad cautelam contingat.*
5. *Qualiter absoluteio ad cautelam in foro conscientia, & in externo præstanda sit.*
6. *Qui iudices possint hanc absoluteionem ad cautelam præstare.*
7. *Absoluteio à censura concedi potest ad reincidentiam. Et qua hæc sit.*
8. *Absoluteio à censura reservata eodem de iure concedi non poterit, inducit obligationem comparandi cessante impedimento.*
9. *Secundus modus absolvendi ad reincidentiam est si absolvatur pro aliquo tempore determinato.*
10. *Eo transacto absque nova impositione censura reincidit, est plures contrariam censent.*
11. *Pontifex bene potest censura præterita absque nova culpa delinquentem ligare.*
12. *Tertius modus absolvendi ad reincidentiam est si absolvatur in ordine ad aliquem tantum effectum, suam absoluteionem nullus alius præter Pontificem concedere potest.*
13. *Prædicti modi absolvendi à censuris præstari possunt in foro conscientia, & in externo.*

1. **P**rimus, & præcipuus modus absolvendi à censura est simplex, & absolutus, nempe cum absoluteio, & simpliciter absoluteio conceditur reo emendato, & à contumacia decedenti. Secundus absoluteionis modus est conditionalis, cum absoluteio sub aliqua datur conditione, ita vt ea conditione deficiente corrumpat absoluteio. Hæc conditio potest esse de præterito, de præterito, vel de futuro. Si conditio præterita, vel præteritum tempus spectet, non est propriè conditio cum non suspendat actum, sed ea existente valet absoluteio, & ea deficiente corrumpit. At si absoluteio detur sub conditione de futuro. Vt si diceret iudex, absolvo Petrum ab excommunicatione incurfa, cum primum satisfecerit, ea absoluteio suspensa manet, quousque Petrus satisfactionem præstiterit. Posita autem satisfactione suam effectum habet, neque est iam conditionalis absoluteio, sed redditur absoluta.

2. Possit autem hoc modo absoluteionem concedi affirmant Couarru. in *cap. alma mater. 1. p. §. 11. num. 6. Nauarr. cap. 26. num. 12. & de pœnit. dist. 6. cap. 1. in princ. num. 64. Suar. disp. 7. sect. 8. num. 7. Vasq. de excommunicat. dub. 18. Coninch. disp. 14. dub. 16. numer. 218. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 7. numero 2. Gaspar Hurtado disp. 14. difficult. 2. Etenim nec naturalis iure, nec positio irritatur, aut prohibetur hic modus præstandi absoluteionem, & sic excommunicatio ferri sub conditione potest, *Cap. præterea*, & ibi Glossa de appellatione. Et *cap. Romana*, verbo *caueant*, de sententia excommunicat. in 6. cur non absoluteio: Quod adeo verum est, vt non solum valide, sed etiam licitè si rationabili causa urgeat, præstari hoc modo absoluteio possit, vt docuit Vgolin. de censur. tab. 1. cap. 22. §. 1. & 2. Gregor. Sayrus *ibidem*. conscient. lib. 2. cap. 10. numero 4. Suar. Hurtado, & Layman. *supra*, ob rationem dictam, quia nullibi inuenitur prohibitum. Causa autem rationalis (vt rectè explicat Coninch. 8. dub. 16. num. 213.) ea*

esset, si excommunicatus satisfactionem alibi sit præstiterit, eaque facta diu absoluteio differenda esset, nisi ei eo modo concederetur. At seculi prædicta causa necessitatis expediens non est, absoluteionem sub prædicta conditione præstare. Tum quia alienum est à praxi, vsque recepto concedendi absoluteionem. Tum quia non decet iudicem suæ absoluteionis ipsimmet reum constituere, vt constituitur cum sub conditione ab ip'o præstata conceditur. Tum quia præstat Ecclesiæ discipline, vt ream satisfactione exhibita se Præfato humiliter præferret absoluteionem consequatur.

3. Contrarium huius doctrine docuerunt Antonin. 3. par. tit. 24. c. p. 77. §. 1. *prope finem*. Angel. verbo *absoluteio*, in initio Siluest. eodem. numero 1. Et ex parte Aulla. 1. p. cap. 7. *disp. 3. dub. 15.* ea ratione ducti, quia absoluteio à peccatis nequit sub conditione futura contingenti præstari, ergo neque absoluteio à censura. Deinde actus legitimi non recipiunt conditionem. *Leg. actus legitimi ff. de reg. iur. l. reg. 50. de reg. iur. in 6.* Sed hæc leuia sunt, vt à proposita sententia recedamus; admittit absoluteionem sacramentalem à peccatis dari non posse sub conditione, quia hæc absoluteio non pendet immediate à voluntate abfoluentis, sed remouet quatenus ex illa voluntate apponitur materia, & forma sacramenti à Christo instituta: quibus positis non potest liberum effectus ex humana voluntate pendere: at absoluteio à censura, aliisque penis immediate pendet à voluntate abfoluentis exteriori expressa, idèque suspensio eius effectus potest. Ad regulam *Actus legitimi*, respondeo illos actus, qui à die, vel tempore absoluuntur vitari die vel tempore apposto: at censuræ absoluteio est respicere nequeat diem, vel tempus determinationem, indeterminatum respicere potest, scilicet illud in quo reus à contumacia cessauerit.

4. Tertius modus absolvendi à censura vocatur ad cautelam; quia eo cautetur damnum, quod ex censura ignoratum censuratum, tum aliis provenire poterat, idèque frequenter præmittitur tum absoluteio à peccatis ob vitandam sacramentum, indeterminatum respicere potest, licet illud in quo reus à contumacia cessauerit.

5. Sed quia hæc absoluteio peti in foro conscientie potest, vel in externo, diuersimodè in ea concedenda procedendum est. Nam si in foro conscientie petatur solo testimonio absolvendi facta promissione de satisfaciendo, si contumacia censuræ ligatum esse, concedenda est, vt notavit Sayrus *ibidem*, *casuum. lib. 2. cap. 16. numero 19.* Si vero in foro externo hæc absoluteio præstatur; distinguendum est, si concedenda est absoluteio generatim à censura, eo quod nullus in particulari suspensionem habes, nulla præmissa cause cognitione, neque vlla datur cautione conceditur. At si aliquis ipse censuræ absoluteio est concedenda, probare vitæ absolvendus saltem sem plenè se illa censura ligatum non esse, vel quia sententia continet errorem, vel lata fuit post appellationem legitimam interpositam iuxta textum in *cap. sol. Cap. venerabilibus. §. potest quoque de sententia excommunicationis. in 6.* vel quacunque alia de causa, vt tradit Innocent. in *d. cap. sol. numer. 2. & 3. Anchar. numer. 6. Francus ibi in princ. Abbas cap. Apostoli. de censur. numer. 10. Et ibi Felix numer. 22. Couarru. cap. alma. 1. p. §. 12. numer. 7. Vgolin. de censur. tabula 1. cap. 22. §. 1. numer. 9. & 13. Sayrus lib. 1. de saur. casuum. cap. 17. numer. 8. Insuper citandus est ad eum instantiam excommunicatio, lata est, vel iudex qui eam tulit, si ipse ex officio processit; quibus si opponant manifestum offensam, vel contumaciam concedendus est terminus octo dierum, vt id probent & interim ab absoluteione suspendentur. Quod si in probatione defecerint, condemnati sunt ad expensas factas, & censuratus erit absolvendus. Secus vero si inteream probauerint, vt hæc omnia colliguntur ex *d. cap. sol.*, & notantur Couarru. Vgolin. Sayrus *loc. allegat.* Expellit enim vt censuræ Ecclesiasticæ timentur, ne aliter fiat eorum curam ad cautelam absoluteio, vt pluribus comprobatur Sayrus. *cap. 16. numer. 11.**

6. Hanc absoluteionem ad cautelam præstare poterit qui poterit ab ea censura absoluteio absolvere. Sed an quilibet iudex delegatus competat potestas? variant Doctores, vt consilium est quæ adducit Couarru. *cap. alma. 1. p. §. 12. n. 8.* Sayrus. *lib. 1. de casuum. cap. 16. num. 15.* Alij negant hanc potestatem, nisi pro diendo testimonio in aliqua causa quando alia via veritas comprobati non potest. Alii concedunt, quorum opiniones Couarru. & Sayrus sic conciliant, vt prima opinio negatua locum habeat in iudicibus delegatis, ad cognoscendas causas in Romana curia: ij enim non possunt censuratos ad cautelam

lam absoluerit, excepto eo casu referendi testimonium, nisi specialiter ea potestas commissa fuerit. Secus vero est de iudicibus delegatis ad cognoscendas causas extra curiam, qui ex vi accepto hac potestate gaudent. Iudex autem ad quem constitutus pro absolutione ad cautelam adit, cessante oppositione aduersarii, vel censurae auctoris de manifesta iniuria, vel offensa concedere absolutionem debet, nisi iustissima aliqua causa moueat. Argum. *cap. cum contingat de Officio delegat. Cap. praeterea. Cap. in nostris de testib. Et attestatiouit. Et tradit Innocent. in dicto cap. solui. num. 7.* Et ibi Ioan. Andreas, Francus, Gemilian. & Anchar. quos refert, & sequitur Sayrus *dicto cap. 16. num. 17.* Nec obest quod Pontifex consultus in dicto cap. solui de sententia excommunicat. in 6. dixerit cessante contradictionis obstaculo absolutionem petenti non negetur. Nam (vt recte explicat Sayrus) intelligi debet, ne negetur ad instantiam aduersarii, non vero quod negari non possit ex alia rationabili, & iustissima causa, quae iudici visa fuerit.

7. Quartus modus, & satis frequens absoluedi a censura appellatur ad reincidentiam, eo quod veluit, cum iterum incidit, si opus sub censura praecipuum non exequitur. Quo modo absoluedi videntur saepe iudices in debitis pecuniariis: absoluedi namque ex consensu creditoris debitorem ab excommunicatione incurfa ob non solutum debitum, imposito praecipuo, vt intra tot dies fiat solutio, sin minus eadem censura ligetur.

8. In iure sunt huius absolutionis aliqua exempla, videlicet in cap. *Quod de his de sententia excommunicat. & cap. eos qui solui tit. in 6.* vbi absolutus a censura reseruat ab eo, qui absoluerit de iure, non poterat ob impedimentum legitimum iudicem aduendi, nisi postmodum eum commode possit, coram legitimo iudice non comparcat illius mandatum paratus exequi, in eadem excommunicationem incidit. Et idem est si absolutus a Sede Apostolica, aut eius legato Nuntio cum mandato comparandi coram ordinario, vel alio a quo fit penitentiam acceptus, vel cum obligatione parti satisfaciendi: haec adimpletio contempseris, cum commode possis, vt habetur in dicto cap. eos qui, & tradunt omnes. Quando autem censendum sit impedimentum cessare, vt censetur obligatus absolutus conditionem absolutionis exequi, in foro externo iudicis arbitrio relinquitur, iuxta Glossam in *Clem. 1. §. fin. De Penit.*, quam sequitur Nauarr. *cap. 27. num. 13.* Henric. *lib. 13. cap. 29. n. 2.* At in foro conscientiae iudicio ipsius absoluti remittitur, vt tradit Glossa, & Nauarr. *supra.*

Sed an huius obligationi comparandi satisfacias medio procuratore? Affirmant Caietan. verbo *excommunicatio, casu 69.* Nauarr. *cap. 27. num. 49.* Henric. *lib. 13. de excommunicat. cap. 29. num. 3.* ex regula quod per alium facis, per te ipsam facere videris. Et cum res in foro externo tractatur id docent Gemilian. in *cap. eos qui, num. 6. de sententia excommunicat. in 6.* Stephanus Costa ibi *num. 16.* Sayr. *lib. 2. thesauri casuum, cap. 16. num. 13.* Sed rectius contrarium censet Vgolin. *de censur. tab. 1. cap. 14. §. 1. num. 4.* Tum quia Bonitacii constitutio in dicto cap. eos qui, est omnino similis constitutioni editae a Clemente III. in cap. *quod de his de sententia excommunicat. in 6.* Ceterum ab his in forma sacramenti exigi consuevit, vt resumptis viribus, opportunitate concessa Romanam Ecclesiam in propria persona debeant visitare. Ergo personalis praesentatio requiritur, & non sufficit per procuratorem. Tum quia si praedictae obligationi comparandi medio procuratore fieri posset satis, vt quid impeditis hac obligatio inducitur, vt cessante impedimento comparant, cum durante impedimento possent merito procuratore comparere? Denique hac obligatione personaliter comparandi, vt prope onerosa redduntur excommunicationi cautiore, ne iterum in excommunicationem incidant. Neque obstat illa regula iuris, *quod per alium facimus, &c.* cum expressae cautum est, ne per alium, sed per propriam personam fiat.

9. Secundus modus absoluedi ad reincidentiam est, si absoluedis pro aliquo tempore absolutus, & pro reliquo sub conditione alicuius operis exequendi. V. g. absolutus es a iudice ad tres dies ex consensu creditoris, & in perpetuum si intra illos dies debitum soluas.

10. Controversia igitur est: an ex hoc modo absoluedi praestito a Praelatis Pontifice inferioribus, reincident in eadem censuram, tamen nullam de nouo culpam committas? Affirmant reincidente Suar. *dict. 7. sect. 8.* Fileucius *tract. 1. cap. 10. quest. 4.* Gaspar Hurtado *disp. 10. de excommunicat. diffinit. 3.* Quia neque ex natura rei, neque ex iure positio hic modus absoluedi praelatis inferioribus est interdicitus. Si enim possunt penam exilij, aliamve temporalem aliquibus diebus suspendere, cur non poterunt hanc spirituales penam? Quod si dicatur haec pena non contrahitur absque culpa: non inde inferunt, noiam culpam esse necessariam, cum non sit noua poena, sed eadem, quae aliquibus diebus fuit suspensa, quaeque ante ob priorem culpam, pro qua a principio contracta fuit. Sed rectius Nauarr. *cap. 27. num. 27.* Henric. *lib. 13. cap. 29. Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars V. l.*

Aula. *2. p. de censuris, cap. 7. disp. 3. dub. 14.* Coninch. *disp. 14. dub. 16. num. 216.* Layman. *lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 7. in fine.* asserunt te non ligari amplius ea censura, nisi noiam culpam committas. Moueatur; quia censura ex sua institutione, habet esse poenam medicalem Ecclesiae inobedientiae. Ergo nulla stante inobedientia actuali, non potest nouo infligi, & infligta auferenda est. Et explicio, te absoluto a censura ex consensu creditoris, censura omnino destruitur, cum nullibi sit, ergo vt iterum renascatur, noiam contumaciam, & inobedientiam exigit. Quod secus est in poena temporali exilij, vel alterius damni, quae in punitionem peccati praeteriti imponitur, & latitudinem habet: haec enim cum ad tempus suspenditur, non tollitur, sed ex parte remittitur. At censura sublata pro aliquo tempore omnino aboletur. Ergo ne postmodum renascatur noiam contumaciam, & inobedientiam requirit; alia censura in poenam punitionem peccati praeteriti imponeretur ei, qui a contumacia, & inobedientia recessit.

11. Notanter dixi hoc modo absoluedi vt non posse alium a Pontifice. Nam Pontifex vt eo poterit, si veluit, cum censurarum institutio ab eo pendeat; non est autem credendum eo vt, nisi manifestis verbis explicauerit. Quomodo modus absoluedi a censura, & in illam denouo incidendi alique vlla noua causa obstat illius decretis statuentibus censuram esse poenam medicalem delinquentis contumacis, auferendamque contumacia cessante, vt notauit Coninch. *d. disp. 14. dub. 16. num. 217.*

12. Tertius modus absoluedi ad reincidentiam est, si absoluedis in ordine ad alicuius tantum effectum nempe ad beneficij, seu alicuius privilegij collationem ad testimonium ferendum, &c. Sed ex vi huius absolutionis non absoluedis a censura, sed absoluedis ab aliquo illius effectu. Quo modo absolutionis nullus alius a Pontifice vt potest, vno casu excepto: quia nemini concessum est stante censura, illius effectum impedire, habere enim censura suos effectus ex Pontificia institutione; quam nullus alius a Pontifice mutare potest. Dixi *vno casu excepto* quia is ab ipsomet Pontifice conceditur ob illius necessitatem; Et tamen cuiuscunque iudici tam ordinario, quam delegato, tamen si potestatem non habeat absoluedi a censuris datum est, vt possit excommunicatum absolueri non absoluedi, sed ad effectum dicendi testimonium, quando alia via veritas cognosci non potest. Et *cap. veniens. 2. de testib. iuncto cap. praeterea. De officio delegati.* Sicuti notauit Paul. Laym. *lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 7. in fine.* Sayr. *lib. 1. thesauri casuum, cap. 16. num. 14.*

13. Rursum omnes dicti modi absoluedi a censuris praestari possunt in foro interiori, & in foro exteriori, & iudiciali. Si pro foro tamen interiori praestentur, non potest sic absoluedis se publice immiscere actibus per censuram prohibitis. Quod si contra faciat, poterit a iudice, vt censurae transgressor puniri, esto ipsi constet de absolutione; minus tamen, quam si verum esset transgressor. Quinimo si velit, poterit praedictam absolutionem in foro externo admittere, & a punitione supercedere, nisi a parte vrgeatur, vt ex Nauarr. tradit Stephan. Dauila *2. p. de censur. c. 7. disp. 3. dub. 12.* Sayrus *lib. 2. thesauri casuum, cap. 16. num. 31.* Paul. Layman. *lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 7. circa finem.* Si autem pro foro externo absolutio concedatur, poterit sic absoluedis se gerere, ac si nunquam in censuram incidisset, quia est integra, & perfecta censura dissolutio.

§. III.

Qua forma, quo ritu, quibusque conditionibus censurae absolutio concedenda est.

- 1 Nulla est in iure forma praescripta.
- 2 Vnica absolutione ab omnibus censuris liberari potes.
- 3 Verbis vel scriptura censura absolutio praestanda est.
- 4 Qualis ritus seruandus sit in absolutione.
- 5 Quoad conditiones assinet ex parte absoluedis requiritur potestas.
- 6 Qualiter iudici concessum sit absolutionem praestare parte non satisfacta, lae examinatur.
- 7 Item ex parte absoluedis requiritur libertas a coactione, & metu.
- 8 Item requiritur, ne in causa principali decipatur.
- 9 Ex parte absoluedi requiritur regulariter petitis, esse necessaria non sit.
- 10 Non est opus, vt sit absoluedis praesens, esse expediat.

1. Nulla est in iure forma praescripta, sed ea tantum sufficit, quae voluntatem absoluedis declarat. Vt si dices. Ego te absoluo a vinculo excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, neque necessarium est exprimi causam, ob quam est incurfa, tamen id sit expediens. Quinimo ea verba tantum, *te absoluo*, praemissa petitione absolutionis a censura sufficienter exprimunt voluntatem ab ea absoluedi, vt bene notauit Vgolin. *de censur. tab. 1. cap. 23.* Sayrus *lib. 2. thesauri casuum, cap. 16. num. 3.*